

PITANJA I ODGOVORI

UVOD

Dan za danom, mjesec po mjesec i tako već četrnaest mjeseci traje epidemija. Nismo se navikli na novonastalu situaciju. Nismo, ali smo prilagodili svoja postupanja kako u privatnim tako i u poslovnim obvezama i aktivnostima. Svi pomno pratimo što se događa na našem planetu, gdje dolazi do smanjenja i smiraja epidemije, ili barem predaha, a gdje epidemija bukta. I kod nas se nakon značajnog smanjenja broja zaraženih COVID-19 tijekom veljače i ožujka dogodio treći val koji je upravo početkom svibnja pokazao stagnaciju, a nadamo se uskoro značajnom smanjenju broja zaraženih. Još nije vrijeme za opuštanje, moramo se ponašati i dalje odgovorno prema sebi i drugima. Ipak uz svakodnevno čekanje novih vijesti o epidemiji, uz strepnju zbog neizvjesnosti ili loših vijesti o dragim osobama, moramo biti s puno toga i zadovoljni.

Jedna smo od rijetkih zemalja u Europi, pa i u svijetu, koja je cijelo vrijeme imala normalno uređeno funkcioniranje, opskrbu, otvorene trgovine, nije bilo zatvaranja u državi tipa policijskog sata itd. Moramo priznati u ovoj situaciji vrlo prihvatljivo, jako dobro izbalansirano. Istina, povremeno su bile neke manje grupacije stanovništva malo nedisciplinirane i nestrpljive. Očekivano u ovakvim situacijama.

Cijepljenje je u punom zamahu. To je nada za sve. To je izlaz iz ove nemile situacije. To je rješenje. Imamo sada primjerene količine cjepiva.

Zdravstveni sustav ima potencijale procijepiti sve naše zainteresirane građane u optimalnom roku. Očekujemo da će jesen uz dobru procijepljenost donijeti smiraj i povratak ili približavanje normalnom.

Kako je COVID-19 zarazna bolest, evidentno je da je puno zaposlenih osoba profesionalno ekspozirano infekciji. Uz zdravstvene radnike svih zanimanja, izložene su i druge profesije, kao što su djelatnici policije, carine, zaposleni u predškolskim ustanovama i školama, kao i druga zanimanja u kojima se dolazi u neposredni kontakt s drugim osobama. Kao što je i očekivano pokrenuto je puno postupaka za priznavanje profesionalne bolesti, značajno više nego bilo kada do sada.

1. Radnica se nalazi na dugotrajnom bolovanju. Predviđen je operativni zahvat te je istaknuto da se radi o ozbiljnom i rizičnom postupku s neizvjesnim ishodom zbog čega je preporučeno da ju liječnik obiteljske medicine uputi doktoru specijalisti medicine rada. Ima li liječnik obiteljske medicine mogućnost putem uputnice Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje uputiti pacijenticu specijalisti medicine rada dok je na bolovanju?

U skladu s važećim odredbama Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (u daljnjem tekstu: Pravilnik) izabrani doktor opće/obiteljske medicine može izdati odgovarajuću uputnicu za laboratorijsku dijagnostiku na razini primarne zdravstvene

zaštite te odgovarajuću uputnicu za specijalističko-konzilijarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu. Na osnovi članka 39., stavka 2. Pravilnika Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje donio je Odluku o pojedinim oblicima zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja koji se ostvaruju na osnovi uputnice i rokovima važenja uputnice (N.N., br. 127/19.).

Pravilnikom nije predviđeno da doktor opće/obiteljske medicine izdaje uputnicu zbog pregleda drugog liječnika primarne zdravstvene zaštite, u koju ubrajamo i djelatnost medicine rada.

S druge strane, ako osiguranica radi na poslovima iz članka 2., stavka 1. Pravilnika o poslovima na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti (N.N., br. 70/10.), pregled zbog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za rad na tim poslovima može, u skladu sa člankom 3., stavkom 2. navedenog Pravilnika, u medicinskoj dokumentaciji inicirati izabrani doktor opće/obiteljske medicine, a zdravstveni pregled nadležnog doktora medicine rada obavlja se putem uputnice iz članka 4. predmetnog Pravilnika koju izdaje poslodavac. U navedenom slučaju radilo bi se o izvanrednom zdravstvenom pregledu, izvan propisanih rokova, troškove kojeg, u smislu članka 18., stavka 14. važeće Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite, snosi poslodavac, uvažavajući i odredbe članka 17., stavka 6. te članka 69., stavka 2. važećeg Zakona o zaštiti na radu, na temelju kojih odredbi troškovi u vezi s primjenom pravila zaštite na radu i zdravstvenih mjera ne mogu teretiti radnike.

2. Mogu li nasljednici podnijeti zahtjev za priznavanje profesionalne bolesti (azbestoze) koji nije podnesen za vrijeme života oboljele osobe i imaju li pravo na odštetu u slučaju da se profesionalna bolest prizna od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje?

U skladu sa člankom 40., stavkom 2. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, postupak utvrđivanja i priznavanja bolesti za profesionalnu bolest može podnošenjem zahtjeva nadležnom regionalnom uredu odnosno područnoj službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osigura-

nje, pokrenuti i član obitelji u slučaju smrti osigurane osobe. Međutim, ako se u skladu s rezultatima provedenog postupka prizna profesionalna bolest, u svezi s daljnjim postupkom upućivanja odštetnog zahtjeva nadležnom tijelu mjerodavne su odredbe Zakona o obeštećenju radnika profesionalno izloženih azbestu (N.N., br. 79/07., 139/10., 111/18.).

O odštetnim zahtjevima rješava Povjerenstvo za rješavanje odštetnih zahtjeva (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) koje imenuje Vlada Republike Hrvatske, a u skladu sa člankom 5. predmetnog Zakona.

Na temelju članka 9., stavka 2. navedenog Zakona nasljeđuje se tražbina dospjele novčane naknade koja nije isplaćena zbog smrti osobe kojoj je ista priznata. To vrijedi za slučajeve kada je radniku rješenjem Povjerenstva priznata novčana naknada na temelju podnesenog odštetnog zahtjeva, a u međuvremenu je nastupila smrt radnika pa mu je ista ostala neisplaćena.

Prema navedenim odredbama Zakona o obeštećenju radnika profesionalno izloženih azbestu, ako je radnik preminuo prije nego je pokrenuo postupak pred nadležnim Povjerenstvom, nasljednici ne bi mogli zahtjevom pokrenuti postupak obeštećenja, već nasljeđuju samo kada je rješenjem Povjerenstva već priznato pravo na obeštećenje radniku.

3. Radnica je prilikom odlaska na posao pala i zadobila težu ozljedu koljena. Može li se predmetna ozljeda priznati za ozljedu na radu s obzirom na okolnost da se dogodila u radno vrijeme kada je radnica već trebala biti na poslu, uvažavajući činjenicu da je imala dopuštenje poslodavca za kasniji dolazak na posao iz privatnih razloga (zbog gostiju koje je imala večer ranije)?

Na temelju članka 66., točke 3. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ozljeđom na radu, između ostalog, smatra se i ozljeda koju osigurana osoba zadobije na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto te na putu poduzetom zbog stupanja na posao koji joj je osiguran, odnosno na osnovi kojeg je osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju. U skladu s navedenom odredbom, između događaja i rada treba postojati

ti prostorna, vremenska i uzročna povezanost, a odlazak na posao treba biti u vremenskoj povezanosti s propisanim radnim vremenom odnosno službenim vremenom početka rada poslodavca.

U slučajevima kada nije uspostavljeno klizno, već fiksno radno vrijeme, ozljeda nastala za vrijeme kasnijeg dolaska na posao zbog privatnih razloga (unatoč dozvoli poslodavca), koji razlozi nisu u interesu posla koji osiguranica obavlja, nije ozljeda na radu u smislu propisa o obveznom zdravstvenom osiguranju. Jer, takvom događaju ne može se utvrditi poslovni karakter te se ne radi o redovitom, već u vremenskom smislu izvanrednom i sa zahtjevima radnih zadaća nepovezanim dolasku na posao.

Navedeno tumačenje u skladu je s pravnim shvaćanjem izloženim u odluci Visokog upravnog suda Republike Hrvatske br. Usž-4187/20-2 od 15. prosinca 2020., prema kojem vremenska vezanost događaja i posla postoji kada se nesretni slučaj dogodi za vrijeme redovitog dolaska na posao, dok se ozljeda nastala u okolnostima kasnijeg dolaska na posao, koji nije rezultat obavljanja poslovnog naloga poslodavca ili razloga koji je u interesu posla, već se radi o okolnostima privatne naravi, ne može smatrati ozljedom na radu, jer nije u vremenski opravdanoj povezanosti s radnim vremenom te se radi o okolnostima koje nisu u vezi s poslovima na osnovi kojih je osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju.

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*